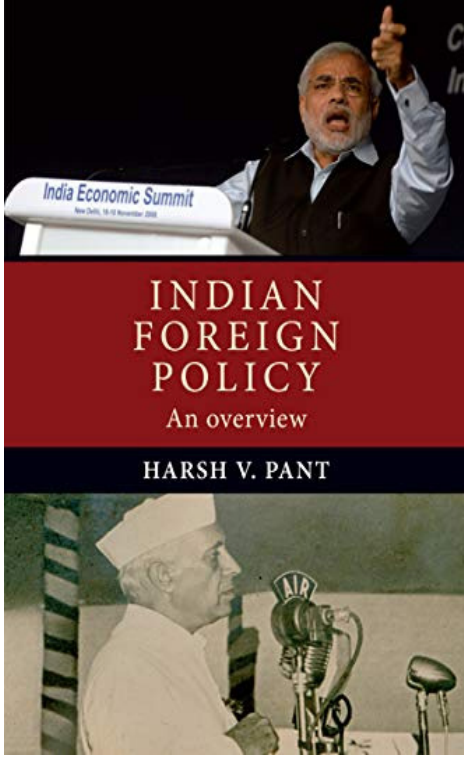


**KİTAP İNCELEMESİ: HARSH V. PANT, HİNT DIŞ  
POLİTİKASI: GENEL BAKIŞ, MANCHESTER UNIVERSITY  
PRESS, MANCHESTER 2016, 256 S.\***

*Book Review: Harsh V. Pant, Indian Foreign Policy: An Overview, Manchester University Press, Manchester 2016, 256 p.*

**Göktuğ ÇALIŞKAN\*\***



Hindistan'ın dış politikasına yönelik kitaplar genellikle belli bir alana yönelmekteyken bu kitap, Hint dış politikasını bütüncül bir bakış açısıyla ele almaktadır. Kitabın amacı, yazarın da ifadesiyle, Hint dış politikasına genel bir bakış sunmak ve bunu yaparken farklı alanları bir arada anlatmaktır. "Hint Dış Politikası: Genel Bakış" adlı bu kitap, Hindistan'ın hem büyük devletlerle hem komşularıyla hem de farklı bölge ülkeleriyle olan ilişkilerine geniş bir bakış açısı sağlamakta olup bu alanda araştırma yapmak isteyenler için giriş niteliğinde bir eserdir.

Kitabın yazarı olan Harsh V. Pant, King's College London'da Uluslararası İlişkiler Profesörü olup aynı zamanda Observer Araştırma Kuruluşu'nun Stratejik Çalışmalar Programı Şefi'dir. Bununla beraber birçok farklı üniversitede misafir öğretim üyesi yapan Pant'in çalışma

---

\* **Geliş Tarihi:** 12.11.2020 **Kabul Tarihi:** 13.12.2020

\*\* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, e-posta: goktug.caliskan@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2189-7550.

## KİTAP İNCELEMESİ: HARSH V. PANT, HİNT DIŞ POLİTİKASI: GENEL BAKIŞ, MANCHESTER UNIVERSITY PRESS, MANCHESTER 2016, 256 S.

konuları üzerine birçok eseri bulunmaktadır. Kitaplarında çoğunlukla Hindistan'ın farklı alanlardaki politikalarına odaklanan Pant'in çalışma alanları ise genel olarak Uluslararası İlişkiler, Uluslararası İlişkileri Teorileri, Güvenlik Çalışmaları, Asya-Pasifik güvenliği, Güney Asya siyaseti ve nükleer silahsızlanma gibi konular üzerine olup bu alanlarla ilgili birçok makale ve eser kaleme almıştır.

Kitap, 4 ana başlık ve toplam 16 bölümden oluşmaktadır. Başlıklar şu şekildedir:

- Hindistan ve Büyük Güçler
- Hindistan ve Komşuluğu
- Hindistan'ın Diğer Bölgelere Erişimi
- Hindistan ve Küresel Düzen

Hindistan'ın dış politikasına geniş bir bakış açısı sunan Pant, Güney Asya devinin tutarlı bir dış politikadan yoksun olduğunu savunmuştur. Hatta bazı noktalarda Hindistan'ın bir dış politikasının bile olmadığını belirtmiştir. Bununla beraber Hindistan'ın büyük bir stratejiden yoksun olduğunu da ekleyen Pant, kitabın giriş bölümünde bu konularla ilgili kısaca bir sunuş yapmaktadır. Ayrıca Pant, Hindistan'ın dış politikasının nasıl duyarlı olduğunu söylemekte ve dış ilişkilerde güç kullanımının Yeni Delhi tarafından "aşağılayıcı" olarak kabul edildiğini vurgulamaktadır. Kısacası yazar, Hindistan'ın sert güç kullanma konusunda temkinli olduğunu ve bu nedenle gücü etkili bir şekilde kullanmadığını savunmaktadır. Pant, bunu Hindistan'ın strateji kültüründeki bir eksikliğin yanı sıra ordunun git gide marjinal hale gelmesine, kurumsallaşma eksikliğine ve karar alma sürecindeki ikiliklere bağlamıştır.

Kitapta, yapısal gerçekçilik ve bazen de klasik gerçekçilik geniş bir şekilde kullanılsa da Pant bu teorileri kullandığını hiçbir yerde belirtmemektedir. Kitabın birinci bölümü giriş niteliğinde olup Pant'in

## ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

kitaba yönelik bilgilerinden bahsedilmektedir. İlk ana başlığın içerisindeki 4 alt bölümde ise Hindistan'ın ABD, Rusya, Çin ve Avrupa Birliği (AB) gibi büyük güçlerle ilişkileri ele alınmaktadır. İkinci ana başlıktaki 4 alt bölümün konuları; Hindistan'ın komşuları olan Pakistan, Bangladeş, Afganistan, Nepal ve Sri Lanka gibi Güney Asya ülkeleriyle ilişkileri oluşturmaktadır.

Üçüncü ana başlık altında toplanan diğer 4 bölümde ise Hindistan'a komşu önemli bölgeler olan Güneydoğu Asya, Ortadoğu, Orta Asya ve Hint Okyanusu ile Hindistan'a diğer yerlerden görece daha uzak olan Kuzeydoğu Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi bölgelerde Hindistan'ın faaliyetleri ve buradaki ülkelerle ilişkilerine odaklanılmıştır. Dördüncü başlık 3 bölümden oluşmakta olup başlığı "Hindistan ve Küresel Düzen"dir. Bu başlık altındaki ilk bölümde Hindistan'ın Afrika, Doğu Asya ve Güney Asya bölgelerindeki "güvenlik sağlayıcısı rolü" anlatılmaktadır. Burada Pant, Hindistan'ın güç ve güç kullanımına ilişkin kısıtlamalar da dahil olmak üzere yapısal ve iç kısıtlamalarla mücadele ettiğini savunmaktadır.

Dördüncü başlık altındaki ikinci bölümde ise küresel nükleer düzen tartışılmaktadır. Bu bölümde yazar, Hindistan'ın küresel nükleer düzenin içine dahil olmasının ülkenin en büyük dış politika başarılarından birisi olduğunu iddia etmektedir. Bununla birlikte Pant, ilerleyen zamanlarda Hindistan'ın bir statüko gücü olarak küresel nükleer alanla uzlaşım uzlaşamayacağını da görüleceğini söylemektedir.

Kitabın son bölümünde Hindistan'ın Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve diğer uluslararası örgütlerle ilişkilerinden, bu örgütlerdeki rolünden ve iklim değişikliği konulu zirvelerdeki rollerinden bahsedilmektedir. Yazara göre, Hindistan, uluslararası alandaki kolektif çıkarlar ile kendi çıkarlarını savunmak arasında bir denge kurmaya çalışmaktadır. Yurt içinde yapılan eleştirilerin aksine, yabancı eleştirmenler Hindistan'ın sanal bir muhalif olduğunu ve ticaret ve iklim değişikliği konularını sert bir şekilde müzakere ettiğini iddia etmektedir. Buna göre

## KİTAP İNCELEMESİ: HARSH V. PANT, HİNT DIŞ POLİTİKASI: GENEL BAKIŞ, MANCHESTER UNIVERSITY PRESS, MANCHESTER 2016, 256 S.

Hindistan'ın stratejik ve askeri konulardan ziyade bu alanlarda imtiyaz kazandığı belirtilmektedir.

Kitabın yazarı Harsh Pant'in de belirttiği gibi kitap, Hindistan'ın dış politikası ve ilişkilerinin ayrıntılı bir incelemesinden ziyade bir giriş kitabı niteliği taşımaktadır. Yazar, birçok konuya değinebilmek adına konuların derinliğini azaltmış, bu da kitabın geniş kapsamlı olmasını engellemiştir. Mesela kitapta Hindistan'ın 3 Avrupa gücü olan İngiltere, Fransa ve Almanya ile ilişkileri bir bölüm altında tartışılmış, ancak fazla detaya girilmemiştir. Eğer bu ilişkiler ayrı ayrı bölümlerde ele alınarak detaylandırılmış olsaydı, kitap Hindistan-AB ilişkilerini anlatan birçok kitaptan daha iyi olabilirdi.

Kitapta ayrıca bazı kavramsal sorunlar da vardır. Mesela 3. ana başlık altındaki 13. bölümde Pant, Hindistan'ın Doğu politikasının ilk safhasının temel amacının, Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve 1991 Ödemeler Dengesi Krizi'nin ardından Güneydoğu Asya'daki ülkelerle ekonomik ilişkileri geliştirmek olduğunu belirtmektedir. Fakat bu olay kısmen doğrudur. Zira bir diğer önemli sebep, ABD'nin Soğuk Savaş'ın bitişiyle beraber Doğu Asya'dan kısmi olarak çekilmesinden dolayı uluslararası düzendeki değişime ayak uydurabilmek gayesiyle Doğu Asya'da kendine stratejik alan oluşturmaktır. Bununla beraber yazar, bazı bölümlerde tekrara düşmüştür. Bazı bölümlerde anlatılan konular, kitabın önceki bölümlerinde de geçmektedir. Ayrıca kitapta ufak tefek yazım hataları da dahil olmak üzere bazı düzenleme eksiklikleri de gözlemlenmektedir. Örneğin, kitabın 97 sayfasında, Şeyh Mujibur Rehman görevdeki Bangladeş Başbakanı Şeyh Hasina'nın kocası olarak anılmaktadır, ancak ilerleyen sayfalarda yazar bu ismin Şeyh Hasina'nın babası olduğunu belirtmektedir ki doğru olan da bu bilgidir.

Kitap her konuda detaya inerse de Hindistan dış politikası hakkında araştırma yapanlar veya yapmak isteyenler için giriş niteliğinde tavsiye edilebilir bir kaynak olacaktır.